

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2012. november 15.*

„Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 44/2001/EK rendelet — A 32. és a 33. cikk — A bírósági határozatok elismerése — A »határozat« fogalma — Bírósági határozat nemzetközi joghatóságra kifejtett joghatásai — Joghatósági kikötés”

A C-456/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landgericht Bremen (Németország) a Bírósághoz 2011. szeptember 2-án érkezett, 2011. augusztus 25-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Gothaer Allgemeine Versicherung AG**,

az **ERGO Versicherung AG**,

a **Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts**,

a **Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG**,

a **Krones AG**

és

a **Samskip GmbH**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Lenaerts, a harmadik tanács elnökeként eljáró bíró (előadó), Juhász E., G. Arestis, J. Malenovský és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. július 4-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: német.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Gothaer Allgemeine Versicherung AG, az ERGO Versicherung AG, a Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, a Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG képviselőjében K. Ramming Rechtsanwalt,
- a Kronos AG képviselőjében A. Nerz és M. Theisen Rechtsanwälte, segítők: R. Geimer egyetemi tanár és C. Wagner Justiziar,
- a Samskip GmbH képviselőjében O. Hartenstein Rechtsanwalt,
- a német kormány képviselőjében T. Henze és F. Wannek, meghatalmazotti minőségben,
- a belga kormány képviselőjében J.-C. Halleux és T. Materne, meghatalmazotti minőségben,
- az osztrák kormány képviselőjében A. Posch, meghatalmazotti minőségben,
- a svájci kormány képviselőjében D. Klingele, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében W. Bogensberger és A.-M. Rouchaud-Joët, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. szeptember 6-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 32. és 33. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérdést négy német biztosítótársaság, nevezetesen a Gothaer Allgemeine Versicherung AG, az ERGO Versicherung AG, a Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts és a Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG (a továbbiakban: biztosítók), valamint a Kronos AG (a továbbiakban: Kronos), az ez utóbbiak által biztosított német társaság és a Samskip GmbH (a továbbiakban: Samskip), a Samskip Holding BV, egy Hollandiában székhellyel rendelkező, de Izlandon alapított szállítási és logisztikai vállalkozás német leányvállalata között egy sörfőző berendezésnek a Cerveceria Cuauthemoc Monezum SA mexikói vállalkozás mint vásárló (a továbbiakban: címzett) számára a Samskip által végzett szállítása tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.
- 3 A szóban forgó jogvita tárgya a biztosítók és a Kronos által a német bíróságokhoz benyújtott, az említett berendezést a szállítás során feltételezetten ért károk megtérítésére irányuló kérelmek, jöllehet a belga bíróságok, pontosabban a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság, Belgium) már mint elfogadhatatlanokat elutasította a hozzá benyújtott hasonló kérelmeket, azon okból, hogy a 2006. augusztus 13-án – a berendezésnek a Samskip által Antwerpenben (Belgium) történő átvétele időpontjában – kiállított fuvarlevél („Bill of Lading”) olyan szerződéses záradékot tartalmazott, amely jogvita esetén az izlandi bíróságokat jelölte meg joghatósággal rendelkezőknek, és az izlandi jogot mint a fuvarozási szerződésre alkalmazandó jogot.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 4 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2007. október 30-án aláírt egyezmény, amelyet a Közösség nevében a 2008. november 27-i 2009/430/EK tanácsi határozat (HL 2009. L 147., 1. o.) hagyott jóvá (a továbbiakban: Luganói Egyezmény), 23 cikkének (1) bekezdése – amelynek megfogalmazása nagyjából hasonló a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, Luganóban 1988. szeptember 16-án kötött egyezmény (HL L 319., 9. o.) 17. cikkének megfogalmazásával, amelynek helyébe lépett – előírja:

„Ha a felek, akik közül egy vagy több ezen egyezmény által kötelezett valamely államban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére ezen egyezmény által kötelezett valamely állam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. Az ilyen joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni:

- a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek; vagy
- b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában; vagy
- c) nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelemben az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.”

Az uniós jog

- 5 A 44/2001 rendelet (2), (6) és (15)–(17) preambulumbekzdése értelmében:

„(2) A joghatóságra és a határozatok elismerésére vonatkozó nemzeti jogszabályok között fennálló egyes különbségek akadályozzák a belső piac megfelelő működését. A polgári és kereskedelmi ügyekben az e rendelet hatálya alá tartozó tagállamok határozatainak gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából elengedhetetlenül szükségesek a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítésére és az alaki követelmények egyszerűsítésére irányuló rendelkezések.

[...]

- (6) A polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok szabad mozgásának biztosítása érdekében szükséges és célszerű, hogy a joghatóságra, valamint a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályokat kötelező és közvetlenül alkalmazandó közösségi jogi aktus rendezze.

[...]

- (15) A harmonikus jogalkalmazás érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, [helyesen: a minimumra kell csökkenteni] és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban. Világosan és hatékonyan kell szabályozni a perifüggség és az összefüggség eljárások megoldását, valamint a felfüggsztés alapjául szolgáló időtartam meghatározásának tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódó problémák elhárítását [helyesen: Világos és hatékony mechanizmust kell előírni a perifüggség és az

összefüggő eljárások megoldására, valamint azon problémák elhárítása érdekében, amelyek az azon időpont meghatározásának tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódnak, hogy valamely eljárás mikortól tekintendő folyamatban lévőnek]. E rendelet alkalmazásában az említett időtartamot [helyesen: időpontot] önállóan kell meghatározni.

- (16) Az igazságszolgáltatás iránt a Közösségben táplált kölcsönös bizalom azt indokolja, hogy a tagállamokban hozott határozatokat – a vitás eseteket kivéve – automatikusan, bármilyen külön eljárás nélkül elismerjük.
- (17) Ugyancsak a kölcsönös bizalom elve alapján az egyik tagállamban hozott határozat más tagállamban történő végrehajtására szolgáló eljárásnak hatékonynak és gyorsnak kell lennie. E célból a határozat végrehajthatóságát megállapító nyilatkozatot a rendelkezésre bocsátott iratok tisztán formai ellenőrzését követően gyakorlatilag automatikusan ki kell bocsátani anélkül, hogy a bíróság lehetőséget kapna arra, hogy hivatalból a végrehajtást e rendelet alapján kizáró okra hivatkozzon.”
- 6 A szóban forgó rendelet 23. cikkének (1) bekezdése – amelynek megfogalmazása lényegében azonos a jelen ítélet 4. pontjában hivatkozott Luganói Egyezmény 23. cikke (1) bekezdésének megfogalmazásával – előírja:

„Ha a felek, akik közül egy vagy több valamely tagállamban lakóhellyel rendelkezik, egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. Az ilyen joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni:

- a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek; vagy
- b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában; vagy
- c) nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelemben az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.”
- 7 Ugyanezen rendelet 32. cikke ekképp rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában a »határozat« valamely tagállam bírósága által hozott bármely határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, beleértve az ítéletet, a végzést, fizetési meghagyást vagy végrehajtási intézkedést, valamint a költségeknek és kiadásoknak bírósági tisztviselő általi meghatározását.”

- 8 A 44/2001 rendelet 33. cikke előírja:

„(1) Valamely tagállamban hozott határozatot más tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.

(2) Az az érdekelt fél, aki valamely jogvita tárgyává határozat elismerését teszi, az e fejezet 2. és 3. szakaszában szabályozott eljárásnak megfelelően kérelmezheti annak megállapítását, hogy a határozat elismerhető.

(3) Amennyiben valamely tagállam bíróságán folyó eljárás kimenetele az elismeréssel kapcsolatos kérdéstől függ, az említett bíróság joghatósággal rendelkezik e kérdés eldöntésére.”

9 Az említett rendelet 34. cikke értelmében:

„A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

1. az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kéri;
2. a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését [helyesen: a határozat ellen nem nyújtott be jogorvoslatot], annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá;
3. összeegyeztethetetlen az azonos felek közötti jogvitában abban a tagállamban hozott határozattal, amelyben az elismerést kéri;
4. összeegyeztethetetlen más tagállamban vagy harmadik államban, azonos jogalpból származó, azonos felek közötti eljárásban hozott korábbi határozattal, feltéve, hogy a korábbi határozat a címzett tagállamban az elismerés feltételeinek megfelel.”

10 A 44/2001 rendelet 35. cikke a következőképp rendelkezik:

„(1) A határozat nem ismerhető el továbbá, amennyiben a II. fejezet 3., 4. és 6. szakaszának rendelkezéseivel ellentétes, illetve a 72. cikkben meghatározott esetben.

(2) Az előző bekezdésben említett joghatósági okok vizsgálata során a megkeresett bíróság vagy hatóság kötve van ahhoz a tényálláshoz, amelyre a származási tagállam bíróságának joghatóságát alapította.

(3) Az (1) bekezdésre is figyelemmel [helyesen: az (1) bekezdés rendelkezéseinek sérelme nélkül] a származási tagállam bíróságának joghatósága nem vizsgálható felül. A közrendnek a 34. cikk 1. pontjában említett vizsgálata [helyesen: említett kritériuma] a joghatósággal kapcsolatos szabályokra nem alkalmazható.”

11 A 44/2001 rendelet 36. cikke értelmében:

„A külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12 2006-ban a Kronos sörfőző berendezést értékesített a címzett számára. A Kronos a Samskipet bízta meg a berendezésnek Antwerpenből a mexikói Altamirán keresztül a mexikói Guadalajarába történő szállítása megszervezésével és lebonyolításával.

13 A konténerekből és szállítóállványokból álló szállítmányt 2006. augusztus 13-án adták át a Samskipnek. A Samskip ugyanezen a napon kiállított egy fuvarlevelet, amely a Kronest feladóként („shipper”), a címzettet átvéveként („consignee”), Antwerpent berakodási kikötőként, Altamirát pedig rendeltetési kikötőként tüntette fel. Az ezen okmány hátoldalán feltüntetett feltételek („Endorsements”) 2. pontja értelmében:

„Joghatóság. A jelen okmányból eredő bármely jogvitát Izlandon, az izlandi jog szerint kell megoldani.”

- 14 Az alapeljárás felpereseinek állítása szerint a tengeri szállítás során kár érte a rakományt, az Altamira és Guadalajara közötti szárazföldi szállítás során pedig annak egy részét. A Kronos a két különleges lehívási jogra korlátozódó tengeri jogi felelősség mértékének megfelelő – az engedményezés időpontjában 235 666,46 euró értékű – követelését a biztosítókra ruházta át a kockázatban való részesedésük százalékos arányának megfelelően. A címzett szintén a biztosítókra ruházta át a fuvarlevélből eredő követeléseit, a kockázatban való részesedésük százalékos arányának megfelelően.
- 15 A címzett, valamint a biztosítók 2007. augusztus 30-i keresetlevelükkel a belga bíróságokhoz fordultak, és felszólították a Samskipet arra, hogy 2007. október 16-án jelenjen meg a rechtbank van koophandel te Antwerpen (antwerpeni kereskedelmi bíróság) előtt. E bíróság a biztosítók és a címzett keresetének helyt adó ítéletet hozott, a hof van beroep te Antwerpen azonban ezen ítéletet 2009. október 5-i ítéletével megváltoztatta, amely ítéletben magát „joghatósággal nem rendelkezőnek” nyilvánította.
- 16 A hof van beroep te Antwerpen ítélete indokolásában kifejtette, hogy a címzett a fuvarozási szerződés alapján nem rendelkezik jogorvoslathoz való joggal. A biztosítók a Kronos jogutódjaként rendelkeznek ugyan eljáráshoz fűződő érdekléssel, de kötve vannak a fuvarlevélben foglalt joghatósági kikötéshez. A kikötések 2. pontja értelmében az izlandi bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek a fuvarozási szerződésből eredő jogviták elbírálására, emiatt a belga bíróságoknak nincs joghatóságuk. Ez az ítélet jogerőre emelkedett.
- 17 2010 szeptemberében a biztosítók kártérítési kereseteket indítottak a Samskip ellen a Landgericht Bremen előtt, a Kronos pedig a Landgericht Landshut előtt indított kártérítési keresetet a Samskip ellen. A Landgericht Landshut 2011. június 3-i végzésével ez utóbbi jogvitát a kérdést előterjesztő bírósághoz tette át.
- 18 A Landgericht Bremen előadja, hogy a Samskip szerint a keresetek elfogadhatatlanok, mivel a hof van beroep te Antwerpen 2009. október 5-i ítélete nem csupán a belga bíróságok joghatósága hiányának megállapítása, hanem az izlandi bíróságok joghatóságának az ugyanezen ítélet indokolásába foglalt megállapítása szempontjából is joghatásokat keletkeztet. A Samskip ugyanis úgy ítéli meg, hogy ezen ítélet a 44/2001 rendelet 32. és 33. cikke alapján kötelező erővel bír a kérdést előterjesztő bíróságra nézve.
- 19 A biztosítók és a Kronos azt állítják, hogy a hof van beroep te Antwerpen 2009. október 5-i ítéletéből legfeljebb a belga bíróságok joghatóságának hiányára vonatkozó megállapítás kötelező ereje következik. Ez az ítélet azonban nem vált ki további joghatást, különösen a Belga Királyságtól eltérő más tagállamok bíróságai joghatóságának hiánya tekintetében az izlandi bíróságok vélelmezett joghatósága okán.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság a német jogra utalva megállapítja, hogy a hof van beroep te Antwerpennek a keresetet mint elfogadhatatlant elutasító, 2009. október 5-i ítélete „az elfogadhatóság tárgyában hozott ítélet” („Prozessurteil”), mivel az érdemi ítélet meghozatalának feltételei nem álltak fenn. A külföldi bíróságok ilyen jellegű határozatai nagy többségükben, Németországban nem ismerhetők el. A kérdést előterjesztő bíróság tehát arra keresi a választ, hogy köteles-e elismerni ezt az ítéletet, és hogy ha igen, az ilyen elismerés hatálya kiterjed-e az ítélet indokolására.
- 21 Ilyen körülmények között a Landgericht Bremen úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 32. és 33. cikkét, hogy főszabály szerint azok a határozatok is a »határozat« fogalma alá tartoznak, amelyek tárgyát kizárólag az eljárási jellegű elfogadhatósági feltételek nem teljesülésének megállapítása képezi (az elfogadhatóság tárgyában hozott ítélet)?

- 2) Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 32. és 33. cikkét, hogy egy adott fokon hozott, a nemzetközi joghatóság hiányát joghatóságot kikötő megállapodás alapján megállapító végleges ítélet is a »határozat« fogalma alá tartozik?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 32. és 33. cikkét a Bíróságnak a hatály kiterjesztődésének elvéhez fűződő ítélkezési gyakorlatára (a Bíróság 145/86. sz. Hoffmann-ügyben 1988. február 4-én hozott ítéletére [EBHT 1988., 645. o.]) tekintettel, hogy minden tagállamnak el kell ismernie egy másik tagállam bíróságának a joghatóságot kikötő megállapodás érvényességének tárgyában hozott határozatát, ha az első bíróság nemzeti joga szerint a joghatóságot kikötő, a felek közötti megállapodás érvényességére vonatkozó megállapítás jogerőre emelkedik, mégpedig abban az esetben is, ha az erről hozott határozat a kereset elfogadhatatlanságának tárgyában hozott ítélet részét képezi?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdéstről

- 22 Első és második kérdésével – amelyeket célszerű együtt vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 44/2001 rendelet 32. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az egy olyan határozatra is vonatkozik, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján megállapítja joghatósága hiányát, jóllehet egy másik tagállam joga értelmében e határozat „az elfogadhatóság tárgyában hozott ítéletnek” minősül.
- 23 Először is meg kell állapítani, hogy a 44/2001 rendelet 32. cikke értelmében a „határozat” fogalmába tartozik valamely tagállam bírósága által hozott „bármely” határozat, a szóban forgó határozat tartalmától függetlenül, amiből főszabály szerint az következik, hogy e fogalom magában foglalja azt a határozatot is, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján megállapítja saját joghatóságának hiányát.
- 24 A Bíróság egyébiránt már megállapította, hogy a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 229., 32. o.) 25. cikke, amelynek a Bíróság általi értelmezése főszabály szerint a 44/2001 rendelet vonatkozó rendelkezésére, a jelen esetben e rendelet 32. cikkére is irányadó (lásd ebben az értelemben a C-406/09. sz. Realchemie Nederland ügyben 2011. október 18-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-9773. o.] 38. pontját), nem korlátozódik az eljárás egészét vagy egy részét befejező határozatokra, hanem a közbenső vagy az ideiglenes vagy biztosítási intézkedést elrendelő határozatokra is vonatkozik (a C-39/02. sz., Mærsk Olie & Gas ügyben 2004. október 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-9657. o.] 46. pontja).
- 25 Továbbá a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a 44/2001 rendelet rendelkezéseit önálló módon, e rendelet rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel kell értelmezni (lásd ebben az értelemben a C-103/05. sz. Reisch Montage ügyben 2006. július 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-6827. o.] 29. pontját; a C-167/08. sz., Draka NK Cables és társai ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3477. o.] 19. pontját, valamint a C-189/08. sz. Zuid-Chemie-ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-6917. o.] 17. pontját).
- 26 Márpedig a 44/2001 rendelet egyik célja – amint az (2) preambulumbekzdéséből következik – az e rendelet hatálya alá tartozó „tagállamok határozatainak gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából [...] az alaki követelmények egyszerűsítés[e]”, ami szintén a „határozat” fogalmának olyan értelmezése mellett szól, amely nem veszi figyelembe, hogy valamely tagállam joga miként minősíti a

nemzeti bíróság által elfogadott aktust, legyen ez akár a származási, akár a megkeresett tagállam joga. E fogalomnak az egyes nemzeti jogok sajátosságain alapuló értelmezése ugyanis jelentősen akadályozná e célkitűzés megvalósulását.

- 27 Egyébiránt, a 44/2001 rendelet (6) preambulumbekzdése a „polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok szabad mozgásának célkitűzésére” utal. Ez a célkitűzés megerősíti a „határozatnak” a 44/2001 rendelet 32. cikke szerinti fogalma olyan értelmezésének szükségességét, amely az olyan határozatokat is magában foglalja, amelyekben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján megállapítja joghatósága hiányát. Az ilyen határozatok el nem ismerése ugyanis súlyosan sértheti a bírósági határozatok szabad mozgását.
- 28 A 44/2001 rendelet által kialakított rendszert illetően, e rendelet (16) és (17) preambulumbekzdése kiemeli a tagállamok bíróságai közötti kölcsönös bizalom elvének fontosságát a bírósági határozatok elismerésének és végrehajtásának vonatkozásában, ami azt is feltételezi, hogy a szóban forgó fogalmat nem lehet megszorítóan értelmezni, elsősorban a „határozat” létezésére vonatkozó jogviták elkerülése céljából.
- 29 E kölcsönös bizalom ugyanis sérülne, ha valamely tagállam bírósága megtagadhatná valamely olyan határozat elismerését, amelyben valamely másik tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján megállapította saját joghatósága hiányát. Annak elismerése, hogy valamely tagállam bírósága megtagadhatja egy ilyen határozat elismerését, ellentétes lenne a 44/2001 rendelet által kialakított rendszerrel, mivel az ilyen megtagadás sértheti az e rendelet II. fejezetében foglalt, a tagállamok bíróságai közötti hatáskörmegosztásra vonatkozó szabályok hatékony működését.
- 30 Amint azt a főtanácsnok is megállapította indítványának 49. és 50. pontjában, a 44/2001 rendelet 33–35. cikkének rendelkezései sem teszik lehetővé a „határozat” e rendelet 32. cikke szerinti fogalmának megszorító értelmezését. A 33. cikk ugyanis kimondja azt az elvet, miszerint a határozatokat el kell ismerni, míg a 34. és 35. cikk az ezen elv alóli, szigorúan értelmezendő kivételeket írja elő. Végezetül a 35. cikk (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a származási tagállam bíróságának joghatósága nem vizsgálható felül, és a közrend kritériuma a joghatósággal kapcsolatos szabályokra nem alkalmazható.
- 31 Meg kell állapítani, hogy a határozat fogalmának megszorító értelmezése azzal a következménnyel járna, hogy a bíróságok által elfogadott, a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkében taxatív felsorolt kivételek között nem szereplő olyan aktusok csoportja jönne létre, amelyek nem minősíthetők az említett 32. cikk értelmében vett „határozatoknak”, és amelyeket, következésképpen, más tagállamok bíróságai nem lennének kötelesek elismerni. Meg kell állapítani, hogy az aktusoknak egy ilyen csoportja, amely különösen azokat az aktusokat foglalja magában, amelyekben valamely más tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján saját joghatóságának hiányát állapítja meg, összeegyeztethetetlen lenne a 44/2001 rendelet 33–35. cikke által kialakított rendszerrel, amely a bírósági határozatok akadály nélküli elismerését segíti elő, és kizárja a származási tagállam bíróságai joghatóságának a megkeresett tagállam bíróságai általi felülvizsgálatát.
- 32 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 32. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az olyan határozatra is vonatkozik, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján saját joghatósága hiányát állapítja meg, függetlenül attól, hogy valamely más tagállam joga miként minősíti e határozatot.

A harmadik kérdésről

- 33 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 44/2001 rendelet 32. és 33. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azt a bíróságot, amely előtt egy olyan határozat elismerésére hivatkoznak, amelyben valamely más tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján saját joghatóságának hiányát állapította meg, köti az e kikötés érvényességére vonatkozó, a keresetet elfogadhatatlannak minősítő, jogerőre emelkedett ítélet indokolásában szereplő megállapítás.
- 34 Amint arra a Bíróság már emlékeztetett, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezményről J. Jenard által készített jelentésre (HL 1979. C 59., 1. o.) utalva, az elismerésnek „azzal a következménnyel kell járnia, hogy a határozatoknak azt a jogerőt és hatályt kell tulajdonítani, amellyel abban az országban rendelkeznek, ahol ezeket elfogadták” (a fent hivatkozott Hoffmann-ügyben hozott ítélet 10. pontja). Következésképpen, a 44/2001 rendelet 33. cikke értelmében elismert külföldi határozatnak főszabály szerint ugyanazon joghatóságokat kell kiváltania a megkeresett államban, mint a származási államban (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Hoffmann-ügyben hozott ítélet 11. pontját).
- 35 Továbbá, amint az a jelen ítélet 28. pontjában felidézésre került, a bíróságok közötti kölcsönös bizalom elve alapozza meg a 44/2001 rendelet által kialakított rendszert. Amint ugyanis azt a főtanácsnok is kiemelte indítványának 73. pontjában, A magas fokú kölcsönös bizalomra annál is inkább szükség van akkor, ha a tagállamok bíróságainak a joghatóság közös szabályait kell alkalmazniuk. Ennek megfelelően, ezek a szabályok, illetve az e rendeletben szereplő, a bírósági határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályok nem elkülönült és önálló egységet alkotnak, hanem szorosan kapcsolódnak egymáshoz (a C-514/10. sz. Wolf Naturprodukte ügyben 2012. június 21-én hozott ítélet 25. pontja). Ez a kapcsolódás egyfelől igazolja az elismerésnek és a végrehajtásnak a szóban forgó rendelet 33. cikkének (1) bekezdésében foglalt egyszerűsített mechanizmusát, miszerint, főszabály szerint, az egyik tagállamban hozott határozatot a többi tagállamban el kell ismerni, és másfelől, ugyanezen rendelet 35. cikkének (3) bekezdése alkalmazásával azt eredményezi, hogy a származási tagállam bíróságának joghatósága nem vizsgálható felül (lásd ebben az értelemben a 2006. február 7-i 1/03. sz. vélemény [EBHT 2006., I-1145. o.] 163. pontját).
- 36 Nem vitás, hogy az alapeljárásban a 44/2001 rendeletnek a joghatóság szerződéses kikötésére vonatkozó 23. cikke nem alkalmazható, tekintettel arra, hogy a szóban forgó joghatósági záradék az Izlandi Köztársaság bíróságainak joghatóságát köti ki, amely nem tagállam. Mindazonáltal, amint azt a főtanácsnok is megállapítja indítványának 76. pontjában, a Luganói Egyezmény – amelynek az Izlandi Köztársaság is részese – 23. cikke e rendelet 23. cikkével egyenértékű rendelkezést tartalmaz. Amennyiben a származási tagállam bírósága saját joghatósága vizsgálatának keretében megállapította egy ilyen joghatósági kikötés érvényességét, ellentétes lenne az Európai Unió belüli a bíróságok közötti kölcsönös bizalom elvével, ha a megkeresett tagállam bírósága újból megvizsgálná ugyanezen érvényesség kérdését.
- 37 Egyébiránt, a 44/2001 rendelet 36. cikkéből az következik, hogy a kölcsönös bizalom fent hivatkozott elvének megfelelően a származási tagállam bíróságának határozata „semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül”. A J. Jenard által kidolgozott jelentés szerint (46. o.) ugyanis „[az] érdemi felülvizsgálat hiányából a származási állam igazságszolgáltatásába vetett teljes bizalom következik; e bizalomnak a határozat megalapozottságát illetően szokásosan ki kell terjednie a [harmonizált] joghatósági szabályoknak a bíróság általi alkalmazására”.
- 38 Annak elfogadása, hogy a megkeresett tagállam bírósága semmisnek minősítheti a származási tagállam bírósága által érvényesnek nyilvánított joghatósági kikötést, ellentétes lenne az érdemi határozat felülvizsgálatának e tilalmával, különösen olyan körülmények között, amikor ez utóbbi bíróság úgy dönthetett volna, hogy ilyen kikötés hiányában joghatósággal rendelkezik. Ez utóbbi esetben ugyanis a

megkeresett tagállam bíróságának e megállapítása nemcsak a származási tagállam bíróságának a joghatósági kikötés érvényességére vonatkozó közbenső határozatát tenné vitathatóvá, hanem e bíróságnak saját joghatósága – mint olyan – hiányának a megállapítására vonatkozó határozatát is.

- 39 Amint azt a főtanácsnok is hangsúlyozta indítványának 82. pontjában, a származási tagállam joghatósága felülvizsgálatának tilalmából összefüggésszerűen következik a megkeresett tagállam bírósága saját joghatóságának a vizsgálatára vonatkozó hatáskörének korlátozása, mivel ez utóbbit köti a származási tagállam bíróságának határozata. Az uniós jog egységes alkalmazásának követelménye megköveteli, hogy e korlátozás pontos terjedelme uniós szinten kerüljön meghatározásra, mintsem hogy a jogerőre vonatkozó különböző nemzeti szabályoktól függjön.
- 40 Márpedig a jogerő fogalma az uniós jogban nemcsak a vitatott bírósági határozat rendelkező részéhez kapcsolódik, hanem ennek indokolására is kiterjed, amely a rendelkező részének szükséges támasza, és emiatt attól elválaszthatatlan (lásd különösen a C-442/03. P. és C-471/03. P. sz., P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 1-jén hozott ítélet [EBHT 2006., I-4845. o.] 44. pontját, valamint a C-221/10. P. sz., Artegoda kontra Bizottság ügyben 2012. április 19-én hozott ítélet 87. pontját). Figyelemmel azon, a jelen ítélet 35. pontjában hangsúlyozott tényre, miszerint a tagállamok bíróságai által alkalmazott közös joghatósági szabályok az uniós jogból, pontosabban a 44/2001 rendeletből erednek, valamint az egységességnek a jelen ítélet 39. pontjában hivatkozott követelményére, a jogerő uniós jogi fogalma releváns azon joghatóság meghatározása tekintetében, amelyeket egy olyan határozat vált ki, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján megállapítja joghatósága hiányát.
- 41 Ily módon egy olyan határozat, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján, e kikötés érvényességének okán megállapítja joghatósága hiányát, köti a többi tagállam bíróságát, mind e bíróságnak a joghatóság hiányát megállapító határozatának rendelkező részében foglalt döntése tekintetében, mind pedig az e kikötés érvényességére vonatkozó, e határozat indokolásában foglalt megállapítását illetően, amely indokolás e rendelkező rész szükséges támasza.
- 42 Egyébiránt, ezt a megoldást a Németországi Szövetségi Köztársaságnak az elsősorban a C-420/07. sz. Apostolides-ügyben 2009. április 28-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-3571. o.) 66. pontján alapuló azon érvelése sem teszi vitathatóvá, miszerint nem indokolt valamely ítéletnek – annak végrehajtása során – olyan jogkövetkezményeket tulajdonítani, amelyeket a szóban forgó tagállam nemzeti joga sem fűz hozzá. A tagállamok bíróságainak joghatóságuk hiányát a 44/2001 rendelet értelmében megállapító határozatai elismerésének, amely határozatokat – amint az a jelen ítélet 35. pontjában kiemelésre került – az uniós jog által előírt közös joghatósági szabályok alkalmazásával hoznak, a jelen ítélet 39–41. pontjában részletezett saját rendszere van.
- 43 A fentiek összességéből az következik, hogy a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 32. és 33. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azt a bíróságot, amely előtt egy olyan határozat elismerésére hivatkoznak, amelyben valamely más tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján saját joghatóságának hiányát állapította meg, köti az e kikötés érvényességére vonatkozó, a kereset elfogadhatatlannak minősítő, jogerőre emelkedett ítélet indokolásában szereplő megállapítás.

A költségekről

- 44 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 32. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az egy olyan határozatra is vonatkozik, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján saját joghatósága hiányát állapítja meg, függetlenül attól, hogy valamely más tagállam joga miként minősíti e határozatot.**
- 2) **A 44/2001 rendelet 32. és 33. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azt a bíróságot, amely előtt egy olyan határozat elismerésére hivatkoznak, amelyben valamely más tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján saját joghatóságának hiányát állapította meg, köti az e kikötés érvényességére vonatkozó, a keresetet elfogadhatatlannak minősítő, jogerőre emelkedett ítélet indokolásában szereplő megállapítás.**

Aláírások